

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשל"א

חלק א – יו"ל לש"פ תרומה, ד' אדר-ראשון, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

לזכות

החתן הרה"ת ר' משה והכלה מרת פראַדל שיחיו לרמן

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ב' אדר ראשון, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יוסף וזוגתו מרת אסתר שיחיו לרמן

הרה"ת הרב ר' שלמה דובער פינחס וזוגתו מרת חנה שיחיו לאַזאַר

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' צבי אבא שיחי לרמן

הרה"ת ר' יצחק מאיר וזוגתו מרת חנה רבקה שיחיו גורארי'

הרה"ת ר' משה וזוגתו מרת העניא יהודית שיחיו לאַזאַר

הרה"ת הרב ר' מרדכי דוב וזוגתו מרת רחל דוואשא שיחיו אַלטיין

ד

בי"ה, י"ג טבת תשי"ט
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי ינהג במנהג אני"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויהי"ר מהשי"ת
שתהי' שנת הצלחה אצלו בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א

א. קווינט, מזכיר

במענה לכתבו — גם עליו נאמר מאז ומקדם: לא יגעת ומצאת — אל

תאמין. ולמה מתפלא?

אבל מובן, אשר גם הוא הובטח: יגעת ומצאת.

ד

מצילום האגרת.

לא יגעת ומצאת — אל תאמין... יגעת ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תרומה, ד' אדר ראשון הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק
ראשון מהתוועדות חג הפורים ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (חלקים הבאים י"ל
אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויהי"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ערב ראש חודש אדר ראשון, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בישיבת תומכי תמימים אשר ב... כי לדעתו עדיין אינו מתאים בשביל הכתה שבה לומדים אברכים בגיל שלו,

הנה ידוע מרז"ל, יגעתי ומצאתי תאמין, ואין הדבר תלוי אלא ברצון ובשקידה ובטח יצליח להשיגם (אָנִיָּאָגֶען) בלימודו, וכיון שתכלית חכמה תשובה ומעשים טובים ובישיבה הנ"ל יוכל לספוג לתוכו רוח של יראת שמים מצד הסביבה אשר שם, ולכן נכונה נכונה מחשבתו להכנס לישיבה זו ויה"ר מהשי"ת שיהי בהצלחה,

בברכת כתיבה וחתומה טובה ולהצלחה בתלמוד תורה ביראת שמים בפרט.

ג

ב"ה. כוי אלול תשט"ז
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב ע"ד העדר הצלחתו בלימוד.

הנה אין פלא בדבר, כיון שהוא מאמר רז"ל מפורש (מגילה ו' ב') לא יגעת ומצאת אל תאמין.

מזה מובן — שבידו הדבר תלוי בהנוגע להבא, שילמוד בהתמדה בשקידה וביגיעה ואז יצליח. וכיון שזוכה ולומד בישיבת תומכי תמימים, אשר מייסדי ומנהלי — הם כ"ק מו"ח אדמו"ר וכ"ק אביו אדמו"ר מוהרש"ב — מעוררים ר"ר על כל התלמידים, הרי אם ילמוד ביגיעה האמורה יצליח ביותר וביותר.

בטח שומר שלשת השיעורים הידועים בחומש תהלים ותניא.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים ובפנימיות, ולכתיבה וחתומה טובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

א. קווינט, מזכיר

ב

מרז"ל, יגעתי ומצאתי תאמין: מגילה ו, ריש ע"ב.
שתכלית חכמה תשובה ומעשים טובים: ברכות יז, א.

ג

מצילום האגרת.

בס"ד. שיחת חג הפורים, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

א. הכניסה להתוועדות התאחרה בכמה דקות לאחרי הזמן שבו היתה צריכה להתחיל! — והרי כל ענין הוא בהשגחה פרטית — ובינתיים הגיעתני ידיעה מארץ הקודש בנוגע לאלו שנסעו ליתן משלוח מנות ליהודים שנמצאים שם המגינים על עם הקודש בארץ הקודש², וגם הניחו תפילין עם כולם,

— ואלו שמניחים תפילין בלאה"כ, ניתוסף אצלם ב"הידור" ד"ברוב עם הדרת מלך"³, שענין זה נאמר בנוגע לכל המצוות (כמובא באחרונים⁴), ועאכו"כ בנוגע למצוה שצריכה להיות באופן ד"וראו", כדברי הגמרא⁵: "כתיב" וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך .. אלו תפילין", כמובן שכל ענין שהוא ברא"י, הרי זה בתוספת הידור כשנעשה "ברוב עם" —

שחזרו משם זה עתה (מצד הפרשי השעות וזמן הנסיעה בטיסה כו'), וסיפרו שעזרו להם בכל האופנים כדי שיוכלו להגיע לכל מקומות אלו (מבלי הבט על כך שצריכים לעמוד שם במצב מיוחד כו'),

נוסף על הפעולה בכל שאר המקומות בארץ ישראל — "ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁷ (ובפרט במקום שעכשיו מסתכלים לראות מה נעשה שם). ובטוח הוא הקב"ה — להיותו מנהיג כל העולם כולו, ו"לב מלכים ושרים ביד ה'"⁸ — שבודאי "לא ינום ולא יישן שומר ישראל"⁹, ובפרט ע"פ המובא במדרש¹⁰ — בנוגע לפורים — על הפסוק¹¹ "בלילה ההוא נדרה שנת המלך"², "זה מלכו של עולם", כיון ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל".

ובפרט ע"ז שניתוסף בענין ד"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא

(1) כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס להתוועדות כמה דקות לאחרי הזמן הרגיל (המו"2).	(6) תבוא כח, יו"ד.
(2) דברים אלו נאמרו בהתרגשות ובקול חנוק מבכי (המו"2).	(7) ויצא כח, יד.
(3) משלי יד, כח.	(8) ע"פ משלי כא, א. וראה לקו"ש ח"ג ע' 285 הערה 1. וש"נ.
(4) ראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך ד ע' קצה ואילך). וש"נ.	(9) תהלים קכא, ד.
(5) ברכות ו, א. וש"נ.	(10) יל"ש עה"פ (רמז תתרנו בתחלתו). וראה אסת"ר רפ"י.
	(11) אסת"ר ו, א.

עליך", שיהי' ביתר חיות וביתר התפשטות, ויגיע לכל אחד ואחד — בנוגע לתפילין, ולכל אחת ואחת — בנוגע למצוות השייכות אליהן שהן מעין פעולה זו, ובודאי יומשך גם המסובב מזה — "ויראו ממך".

ב. ובהקדמה:

תכלית העילוי במצוות היא כשמקיימים אותם "שלא על מנת לקבל פרס"¹², וכפי שמקדימים לומר בברכת המצוות (אפילו במצוות שכליות) שמקיימים המצוה בגלל ש"קדשנו במצוותיו וצווננו".

וכפי שמבאר רבינו הזקן בתניא¹³ ש"קדושה היא לשון הבדלה כו", החל מהענין ד"המבדיל בין ישראל לעמים", שנעשה ע"י קיום המצוות, כפי שהתחיל במ"ת [והרי בימי הפורים "קיימו וקבלו היהודים"¹⁴, "קיימו מה שקיבלו כבר"¹⁵ בשעת מ"ת בששה בסיון];

וכמה מתבטאת חיבתו ואהבתו של הקב"ה לאחרי ש"קדשנו במצוותיו" — בכך ש"צווננו", כיון שע"י קיום המצוות נוצר קשר והתאחדות בין מקיים המצוה לנותן המצוה.

וכהביאור ומשל שהובא על זה בכ"מ בדרושי דא"ח¹⁶ — מחכם גדול בעצמותו שלא בערך לגבי שאר אנשים, שלכאורה אין לו קשר ושייכות עם הפחות לגמרי שאינו שייך לעניני שכל, שע"ז שהחכם הגדול מצווה את האיש הפחות והוא מקיים את הציווי, אזי נעשה קשר ביניהם, ולא רק סתם קשר, אלא באופן של "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"¹⁷.

ולהעיר גם מדיוק הלשון "נחת רוח לפני" — ע"ד המבואר בחסידות¹⁸ בדיוק לשון הכתוב¹⁹ "לפני ה'", שפירושו למעלה משם ה'.

וענין זה מרומז בפרט במגילת אסתר, כידוע ביאור רבינו הזקן²⁰ בנוגע לטעם שלא נזכר במגילה אף א' משמות הקדושים — נוסף על הטעם הפשוט שזהו בגלל שהי' אז מעמד ומצב ד"אנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"²¹ — שהענין ד"הסתר אסתיר" פעל הענין ד"ביום ההוא", היינו, שהענין ד"הוא", שזהו לשון שאומרים על דבר הנסתר

(12) אבות פ"א מ"ג. (13) פמ"ו (סו, א). (14) אסתר ט, כז. (15) שבת פח, א. (16) סה"מ ה"ש"ת ע' 73. ה"ש"ת ע' 71. ואילך. (17) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד. (18) ראה לקו"ת אחרי כו, סע"ג. ובכ"מ. (19) אחרי טז, ל. ועוד. (20) ראה תו"א מג"א בהוספות קכא, ב. (21) וילך לא, יח. וראה חולין קלט, ב. (22) אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"י ע' שסט (נעתק ב"היום יום" ח חשון). ועוד.

הוספה

א

בי"ה, ג' סיון תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה"ר זלמן טובי' שי' הכהן

שלום וברכה!

מוסג"פ מכתבי לאברכים ... , במענה על מכתבם ששלחו אלי, מובן מעצמו שהסברא שכאשר יתמלאו להבכור ט"ו שנה יתלמד איזה מלאכה, הנה מופרכת היא לגמרי מעיקרא, אלא שאיני יודע אם כדאי להתחיל עתה במלחמה עד"ז, ודי לענין זה בשעתו, ובטח בניחותא וע"י דיחוי כל השקו"ט מזמן לזמן יעלה בידו להשפיע על הנערים שיעמדו בכל תוקף ולהשאר באהלה של תורה ויר"ש עוד איזה שנים, אשר זהו הצלחתם בזה ובבא, ובודאי יצליח בהשפעתו בענין זה.

... בברכה לבריאות הנכונה לו ולזוגתו שיחיו ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ני"ב: חבל שמקצר ביותר ויותר מהעבודה באהל"יי ותקותי שימלא זה במכתבו הבא.

ב

בי"ה, י"ד אלול תשי"ב
ברוקלין.

האברך ... שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מערי"ח אלול — וכתבו בלתי ברור כיון שנכתב מצד השני בדיו ובפנים בעפרון — ותוכנו הוא אשר שואל חוות דעתי אם להכנס

א

מוה"ר זלמן טובי' שי' הכהן: אבלסקי, ספריא. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"י"ח אגרת ר'תתק"ג, ובהנסמן בהערות שם.

ממילא נעשה דבר יקר גם אצל הגוי, כיון שנמשך למטה מעשרה טפחים, בחסד וברחמים ובשלום.

וזהו כללות ענין מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות — החל מ"אורה זו תורה", להוסיף בלימוד התורה בכמות ובאיכות, ועאכ"כ בענין ד"גדול לימוד שמביא לידי מעשה"⁸⁶ — קיום המצוות בהידור, החל ממצות תפילין ("יקר אלו תפילין"), ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין", ולידע בשעת מעשה שזוהי רק התחלה לקיום כל המצוות, כי, כאשר משעבד את הלב והמוח לה', הרי כיון ש"תלת שליטין אינון כו' (והעיקר הם) מוחא ולבא כו'⁸⁷, מובן מעצמו, ש"ע"י שעבוד המוח והלב לה', אזי "תמים תהי' עם ה' אלקיך"⁸⁸ בכל רמ"ח אברים ושס"ה גידים ורחניים, שהם רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה⁸⁹, שכוללים כל התורה וכל המצוות כולם.

ועי"ז נשלמת תכלית בריאת האדם והעולם כולו — "בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית"⁹⁰ — והרי אין הכוונה שיהיו ישראל ותורה בלבד, כי אם שיהיו גם "זרים", אלא שיהיו במעמד ומצב ש"עמדו זרים ורעו צאנכם"⁹¹, ועד שגם במין החי והצומח והדומם יקויים היעוד⁹² "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר", שיראו בגלוי את כח הפועל בנפעל בכל ענין שבעולם.

וכן תהי' לנו — "אורה ושמחה וששון ויקר" — בימי הגלות האחרונים, וזו תהי' הקדמה קרובה לביאת משיח צדקנו, שגם אז לא תיבטל מגילת אסתר, אלא תהי' באופן ש"זכרם לא יסוף מזרעם"⁹³.

ובפשטות — שבקרוב ממש יוצאים בשמחה, "שמחת עולם על ראשם"⁹⁴, לקבל פני משיח צדקנו, ובלשון הגמרא⁹⁵: "מיסמך גאלה לגאולה" — הגאולה דפורים, במעמד ומצב ד"אכתי עבדי אחשוורוש אנן"⁹⁶, לגאולה דפסח, ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁹⁷, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

* * *

(85) בספרו מחיר יין על מג"א עה"פ.
 (86) קידושין מ, ב. וש"נ.
 (87) זח"ב קנג, א.
 (88) פ' שופטים יח, יג. וראה לקו"ת נצבים מה, ג.
 (89) זח"א קע, ב.
 (90) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. ובכ"מ.
 (91) ישע"י סא, ה.
 (92) שם מ, ה.
 (93) ראה רמב"ם הל' מגילה בסופן.
 (94) שם לה, יו"ד. נא, יא.
 (95) מגילה ו, סע"ב.
 (96) שם יד, א. וש"נ.
 (97) מיכה ז, טו.

(שהרי על דבר הנראה בגלוי אומרים "אתה" או "זה"), נעשה "ביום", שהו"ע האור והגילוי, כמ"ש²² "ויקרא אלקים לאור יום", והיינו, ש"יום" שנאמר בתורה הוא לא רק דבר הגלוי, אלא באופן שמאיר את כל הסביבה, ובנוגע לעניננו — שהשמות הקדושים הם באופן של "הסתר אסתר", כיון שהי' בגלוי ("ביום") בחי' "הוא", עצמותו ומותו ית' שלמעלה מכל עניני שמות, "דלא אתרמיז בשום אות וקוץ כו"²³.

אך לאח"ז צריך להמשיך זאת בעבודה מסודת בענינים של פועל ממש — ע"י ענין התפילין:

ענינה של מצות תפילין הוא — לשעבד הלב והמוח להקב"ה²⁴, וע"פ הפס"ד בהלכות תפילין²⁵ — אין זה רק כוונת המצוה (שאינה חלק מהמצוה), אלא כוונה שהיא חלק ממצות תפילין (כפי שמצינו בעוד כמה מצוות, כמו ציצית, וכן סוכה שבה נאמר²⁶ "למען ידעו דורותיכם").

ובפרטיות יותר:

בתפילין יש גם רצועות, ומבואר בזה²⁷, שרצועות תפילין של ראש רומזים על ההמשכה מהשכל שבראש לכל הגוף,

ועד שהמשכה זו היא עד למטה מן הטבור (כפי שנאמר בנוגע לשיעור הרצועות דתש"ר²⁸) — לשלול דעת המין "מפלגך לעילאי כו' מפלגך לתתאי כו"²⁹, שלדעתו יש אצל כל אדם, כולל גם איש ישראל, שני ענינים נפרדים: "מפלגך לעילאי", היינו, שבנוגע לענינים השייכים להקב"ה, לעבודה של מעלה, תפלה, לימוד התורה וקיום המצוות, אזי הוא "למעלה"; אבל ישנם גם הענינים שהם "מפלגך לתתאי", והיינו, שבשעה שצריך להתעסק עם ענינים תחתונים, אכילה ושתי', פרנסה וכו', אזי נמצא למטה ("לתתא") יחד עם כל התחתונים. ובענין זה היא פעולת הרצועות דתפילין של ראש — שזהו תכלית העילוי של האדם, שלכן נקרא בשם ראש — שיומשך מהראש עד למטה מן הטבור.

אך עדיין טוען יהודי: הרי הקב"ה ברא גם את היצה"ר, וכמובא בתניא³⁰ ש"הגוף נקרא עיר קטנה³¹, וכמו ששני מלכים נלחמים על עיר

(22) בראשית א, ה.
 (23) ראה זח"ג יא, א. רנו, ב. לקו"ת פינחס פ, ב. ובכ"מ.
 (24) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ה סי"א.
 (25) ראה ב"ח לטווא"ח ס"ח (ד"ה ונקראים). סתרכ"ה. וראה גם תו"מ חני"ה ע'
 (26) אמור כג, מג.
 (27) ראה תו"מ סה"מ אלול ע' רסב. וש"נ.
 (28) ראה הערה 68 שם. וש"נ.
 (29) סנהדרין לט, א.
 (30) פ"ט.
 (31) נדרים לב, ב.
 211.

אחת שכל אחד רוצה לכבשה ולמלוך עלי'. . כך שתי הנפשות . . נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו וכו', והיינו, שישנו גם ה"מלך זקן וכסיל"³² שעושה "מצור" וכו', או כמובא בתניא³³ בפירוש מארז"ל³⁴ "זה וזה שופטן" שהיצה"ר הוא (רק) "כמו שופט ודיין האומר דעתו במשפט וכו'".

ועל זה באה פעולת הרצועה דתפילין של יד:

ברצועה זו קושרים יד שמאל, שמורה על הענינים שצריכים לדחותם — "שמאל דוחה"³⁵ — לפי שאינם שייכים ליהודי; או כמבואר בזהר³⁶ שרצועה זו היא כמו חבל שבו קושרים את היצה"ר.

והיינו, שאע"פ שעדיין אינו אוהז בדרגת צדיק שאין לו יצה"ר, כמו עבודת דוד ש"הרגו בתענית"³⁷, אלא עדיין יש לו יצה"ר, אעפ"כ, בכל יום ויום יכול לעבוד עבודתו בשלימות ובאמיתיות שלו, עי"ז שקושר את היצה"ר, שלא זו בלבד שלא יוכל להביע דעתו, אלא אדרבה: על יד שמאל הוא מניח תפילין, שיש בהם הפירוש מלשון "נפתולי . . נפתלתי"³⁸, כפירוש רש"י שזהו ענין של חיבור, והיינו, שמחבר גם את היצה"ר לאלקות, וכלשון הספרי על הפסוק³⁹ "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך", "בשני יצריך", היינו, שעובד את הקב"ה עם היצה"ר כשם שעובדו עם היצ"ט.

ג. ועפ"ז מובן גם הטעם שמצות תפילין פועלת הענין ד"ויראו

ממך":

הסיבה לכך שלפעמים יכול יהודי להתיירא מאינו יהודי היא — אך ורק בגלל שיש ענין של חטא, כי, "מפני חטאינו" נעשה המסובב ש"גלינו מארצנו"⁴⁰, ועד"ז בפנימיות חיי האדם, שע"י חטא נעשה חסרון בהתקשרותו עם הקב"ה, ובמילא נמצא בגלות פנימי.

והתיקון לזה — הנחת תפילין (ו"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"⁴¹), ו"מצוה גוררת מצוה"⁴², עד שנעשה כולו של הקב"ה ("אינגאנצן דעם אויבערשטניס").

ואז — הגוי שבפנימיותו, "אל זר שיש בגופו של אדם"⁴³, אין לו שליטה עליו, ובמילא בטל מעצמו גם המסובב — בנוגע לגוי שמבחוץ,

(32) קהלת ד, יג. (38) ויצא ל, ח. וראה תו"א מקץ לה, ב.

(33) פי"ג.

(34) ברכות סא, ב.

(35) סוטה מז, א. וש"נ.

(36) ח"ג רלח, א (ברע"מ). רפכ, ב ואילך.

(37) קידושין לה, א. וש"נ.

(38) אבות פ"ד מ"ב.

(39) שבת קה, ב.

(40) תקו"ז בהקדמה (ג), א. ט, א. יב, א.

(41) תניא פ"א.

כמדובר פעם⁷⁸ שבפורים עצמו שהוא אחד משבע מצוות דרבנן יש שבע מצוות: קריאת המגילה, אמירת ועל הנסים, משתה ושמחה, משלוח מנות ומתנות לאביונים, ואיסור הספד ותענית וכו'; אבל הענין ד"אורה זו תורה" עד "ויקר אלו תפילין" — צריך להמשיך על כל השנה כולה.

ז. והנה, מצינו בכל עניני התורה שכללות הענין נרמז בתחילתו

— כמדובר כמ"פ בנוגע ל"ראשי תיבות" שהוא ענין ע"פ דין והלכה, כפי שמצינו שלמדים כמה הלכות מראשי תיבות⁷⁹, כיון שהאות הראשונה כוללת את כל התיבה, וכן התיבה הראשונה כוללת את כל הענין, כפי שמצינו שתיבת "אנכי" כוללת כל עשרת הדברות⁸⁰, ועאכו"כ הדיבור הראשון, ועד"ז בנוגע לשמות הפרשיות⁸¹, שרובם ככולם הם ע"ש התיבה הראשונה ועכ"פ התיבה העיקרית שבתחלת הפרשה (לאחרי התיבות שבאים רק בתור הקדמה);

וגם בסופו — כפי שמצינו שיש ענינים שנרמזים בסופי תיבות, כי,

סוף וחותם התיבה הוא ע"ד שורה אחרונה שבשטר, כפסק הגמרא⁸² שיש להתחשב במ"ש בשורה האחרונה בניגוד למ"ש לפניו, כיון ש"הכל הולך אחר החיתום"⁸³, ועד"ז יש חשיבות לסופי תיבות להורות על התיבה כולה, ועד"ז בנוגע לסוף הענין שכולל כל מה שקדמו.

ובנוגע לענין ד"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", הנה

תחילת הענין הו"ע ד"אורה", "אורה זו תורה", וסיום הענין הו"ע ד"יקר", "ויקר אלו תפילין" (ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין").

ח. וענין זה קשור עם המדובר לאחרונה, החל מחמשה עשר

בשבט⁸⁴, שעכשיו הוא הזמן לכבוש את העולם ע"י "אורה זו תורה", ע"י הוספה בלימוד התורה בכמות ובאיכות,

וכן בנוגע ל"ויקר אלו תפילין", לחזק ולהפיץ את הענין של הנחת

תפילין — שהרי צריך לכבוש לא רק את העולם הפנימי, אלא גם את העולם כפשוטו, ועד ש"ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", שקאי על תפילין (כנ"ל ס"א), שעל ידם "נפל פחד היהודים עליהם"⁴⁵, כפירוש הרמ"א⁸⁵ "שמתפחדים ממה שמפחדים היהודים . . יראת שמים"; ובאופן של "יקר" — שזהו דבר יקר אצל יהודי, ובדרך

(78) ראה תו"מ חל"ג ס"ע 160 ואילך.

(81) ראה גם תו"מ חנ"ב ע' 91. וש"נ.

(82) ראה גם שיחת פורים תשכ"ו ס"ג (תו"מ)

(82) ב"ב קסה, ב (במשנה). וראה גם שם

חמ"ו ע' 138). וש"נ.

קסא, סע"ב.

(79) ראה גם תו"מ חנ"ו ריש ע' 258. וש"נ.

(83) ברכות יב, א.

(80) ראה גם תו"מ חנ"ד ע' 204. וש"נ.

(84) לקו"ש ח"ו ע' 312. וש"נ.

ו. ועד"ז מצינו בכל הענינים הקשורים עם זמן מסויים, ובמיוחד בעניני יו"ט:

בחג הפסח, ראש לרגלים⁷² — מצות היום היא אכילת מצה, וכן ישנו כללות הענין ד"מועדים לשמחה" וכו'. ולכאורה ענינים אלו אינם במשך כל השנה — לא מצות אכילת מצה, וגם לא ענין השמחה כפי שהוא במועדים, שהשמחה מצד עצמה היא מצוה: "ושמחת בחגך"⁷³, משא"כ במשך כל השנה ישנו רק הענין ד"עבדו את ה' בשמחה"⁷⁴, דכיון שעבודת ה' צריכה להיות בתמידות, צ"ל תמיד גם ענין השמחה, אבל השמחה היא רק פרט בעבודת ה'.

אמנם, הכוונה בכל הענינים שעושים בחג הפסח היא — שיומשכו במשך כל הימים שלאח"ז, וכמו בנוגע לכללות הענין של הפסח, שהוא "זמן חירותנו", שהחירות שנפעלה בחמשה עשר בניסן ממשיכה חירות בכל יום ויום של כל ימי השנה, שהרי "בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים"⁷⁵ [וכמודגש בהגדה ש"אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו .. משועבדים היינו לפרעה במצרים", וכמדובר פעם בארוכה⁷⁶ שאין הכוונה ש"משועבדים היינו" באופן של תוצאה בדרך ממילא, אלא שהי' זה שעבוד חדש, ובמילא הגאולה עכשיו היא מחדש], והרי היציאה ממצרים "היום" היא ע"י "זמן חירותנו" שהי' בחמשה עשר בניסן, אלא שעכשיו נעשית החירות מחדש.

ומזה מובן גם בנוגע לאכילת מצה — שעם היותה רק בחג הפסח, הרי זה באופן שנעשית "פעולה נמשכת" (בלשון הנגלה) בכל יום ויום. ועד"ז בנוגע ל"זמן מתן תורתנו" — שענין זה הי' אמנם בששה בסיון, אבל אעפ"כ אומרים בכל יום "נותן התורה", וכפי שרבינו הזקן⁷⁷ מדגיש ומבאר: "לשון הוה".

ועד"ז בנוגע ל"זמן שמחתנו" — שמחה מיוחדת בימי הסוכות ושמע"צ במיוחד יותר מבשאר ימים טובים — שהתכלית והכוונה בזה היא להמשיך זאת במשך כל השנה כולה, בענינים הקשורים עם יהדות ועם בני"י.

ועד"ז בנוגע לימי הפורים: יש ענינים שהם רק בימי הפורים —

(75) פסחים קטז, ב (במשנה). תניא רפמ"ז.

(76) ראה תר"מ חמ"ט ע' 369. וש"נ.

(77) לקו"ת תזריע כג, א. ובכ"מ.

(72) ר"ה ד, סע"א.

(73) פ' ראה טז, יד.

(74) תהלים ק, ב.

שלא זו בלבד שאין לו שליטה עליו, אלא עוד זאת, שהגוי מכיר את היוקר של יהודי, עי"ז שמייקר את ענין המצוות בכלל, ובפרט מצות תפילין — ויקר אלו תפילין⁴⁴.

ועי"ז — "ויראו ממך", ועד — כמ"ש במגילה⁴⁵ ש"נפל פחד היהודים עליהם", מצד "שמעו"⁴⁶ של מרדכי, שהראה את הדרך כיצד צריכים להתנהג כל בני"י, החל מאסתר, שאף שהיתה מלכה, הנה "את מאמר מרדכי אסתר עושה"⁴⁷, ובאופן ש"דובר שלום לכל זרעו"⁴⁸, היינו, שפעל ענין השלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ופעל זאת בנוגע "לכל זרעו", באופן ש"זכרם לא יסוף מזרעם"⁴⁹, עי"ז שסלל את הדרך על כל הדורות כולם, בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר שבה נמצאים בני"י.

ד. וע"פ האמור לעיל (ס"א) שנתעכבה התחלת ההתוועדות כמה דקות בכדי שתגיע הידיעה לכל ישראל שניתוספו יהודים מניחי תפילין, וניתוסף בענין ההידור אצל מניחי התפילין —

בטוח הוא הקב"ה שיקיים הבטחתו ש"ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך",

ויהי' זה בחסד וברחמים,

ועד לאופן ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" (כלשון המגילה⁵⁰), וכפי שמסיימים בתפלה: "כך תהי' לנו".

* * *

ה. הפסוק⁵⁰ "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" כפשוטו קאי על ימי הפורים; אבל מזה שאומרים זאת בכל שבוע בברכת הבדלה (כמוזכר לעיל), מובן, שקאי גם על כל השנה כולה.

וכמובן גם מדרשת חז"ל בגמרא⁴⁴ על פסוק זה,

— בהתאם לענינה של תושבע"פ לבאר בגלוי ובפירוש ובהסברה את הענינים שנאמרו בקיצור ובהעלם וברמז בתושב"כ (ובנדודי, במגילת אסתר שהיא א' מכ"ד ספרי קודש), שדוקא אז הרי זה "כדת משה וישראל".

[ולא באופן שמסתפקים כמ"ש בתושב"כ בלבד, ומפרשים אותה כפי שרוצים... (שזה הי' ה"חידוש" של אלו שרצו לחלוק על בני"י, ככל סדר

(48) שם יו"ד, ג.

(49) שם ט, כח.

(50) שם ח, טז.

(44) מגילה טז, ב.

(45) אסתר ח, יז.

(46) שם ט, ד.

(47) שם ב, כ.

ההשתלשלות שהי' לאח"ז), אלא כפי שיודעים אנו שאין תורה אלא אחת, תושב"כ ותושבע"פ ביחד, שכולם "ניתנו מרועה אחד"⁵¹ — מהקב"ה.

וכפס"ד הרמב"ם⁵² שהאומר על פירוש בתושבע"פ שלא נאמר למשה מן השמים (אע"פ שמסכים לקבלו), הנה לא זו בלבד שאין לו שייכות רח"ל לתושבע"פ, אלא אין לו שייכות גם לתושב"כ, ועד שאין לו שייכות לה"עיקר"! — אמנם "אע"פ שחטא ישראל הוא"⁵³, וסוכ"ס "בל ידח ממנו נדח"⁵⁴, אבל לשעה קלה זו (עד שהקב"ה יראה שיעשה תשובה) הרי הוא מנתק את עצמו מה"עיקר", וזאת, אע"פ שטוען ששייך לכל הענינים שבתורה "חסר אחת", וגם את ה"אחת" מסכים לקבל, אבל לא בגלל שנאמר למשה מן השמים, אלא מצד שכלן] —

"אורה זו תורה .. ושמחה זה יו"ט .. וששון זו מילה .. ויקר אלו תפילין" (כפי שהגמרא מביאה ראי' מתושב"כ עצמה: "שנאמר כו") — שהרי ארבעה ענינים אלו שייכים לא רק לימי הפורים, אלא גם לכל השנה כולה:

"אורה זו תורה" — שהרי התורה אינה ענין שקשור עם זמן ומקום מיוחדים, אלא היא בכל המקומות ובכל הזמנים, ושייכת לא רק לאנשים, אלא גם לנשים, שגם הן מברכות ברכת התורה⁵⁵ (כמדובר פעם בארוכה⁵⁶), וכפי שמאריך רבינו הזקן בהלכות ת"ת שלו⁵⁷ אודות החיוב של נשים בלימוד התורה.

ועד"ז בנוגע ל"שמחה זה יו"ט":

אע"פ שיו"ט סתם הוא מצוה שהזמן גרמא, שנשים פטורות ממנה⁵⁸, הרי מצינו ש"אשה בעלה משמחה"⁵⁹.

ועאכ"כ בנוגע לימי הפורים [שנכללים ב"יו"ט", כפי שמצינו בכ"מ שנקראים יו"ט, החל מגילת אסתר: "עושים את יום ארבעה עשר לחודש אדר .. יום טוב"⁶⁰, "מאבל ליום טוב"⁶¹ (וכמובא גם בספרי הלכה ובפרט באחרונים)] — כמפורש פסק הגמרא⁶² ש"נשים חייבות .. שאף הן היו באותו הנס", ואדרבה: "עיקר הנס הי' על ידן .. על ידי אסתר",

(58) קידושין כט, א (במשנה).

(59) ר"ה ו, סע"ב. וש"נ.

(60) אסתר ט, יט.

(61) שם, כב.

(62) ראה גם שיחת פורים תשכ"ח.

(63) בתחלתה (תו"מ חנ"ב ע' 110 ואילך). וש"נ.

(64) מגילה ד, א ובתוס' שם. וש"נ.

(51) חגיגה ג, ריש ע"ב.

(52) ה' תשובה פ"ג ה"ח.

(53) סנהדרין מד, רע"א.

(54) ע"פ שמואל"ב יד, יד.

(55) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סוסמ"ז. וש"נ.

(56) ראה גם תו"מ חנ"ב ע' 55 ואילך. וש"נ.

(57) ספ"א. וש"נ.

כפשטות הסיפור במגילת אסתר⁶⁴ אודות "משתה היין" שעשתה אסתר למלך אחשוורוש ביחד עם המן, ואז היתה מפלת המן, ולאח"ז הוסיפה אסתר המלכה וביקשה לבטל את הגזירה.

וכמדובר כמ"פ⁶⁵ שהמגילה אינה נקראת ע"ש מרדכי, ואפילו לא ע"ש מרדכי ואסתר ביחד, אלא דוקא ע"ש אסתר: "מגילת אסתר", שזהו שמה ע"פ התורה.

ועד"ז בנוגע ל"ששון זה מילה" — שהרי מצות מילה היא בכל השנה כולה, ובפרט ע"פ הידוע שענין המילה הוא באופן של פעולה נמשכת (כמדובר פעם בארוכה⁶⁶).

ואף שענין המילה שייך לכאורה רק לזכרים — הרי איתא בגמרא⁶⁷ ש"אשה כמאן דמהילא דמיא", והיינו, שאין הכוונה שאשה פטורה ממילה, אלא שאינה זקוקה לפעולה שאלי' זקוק הזכר, כיון ש"כמאן דמהילא דמיא" אפילו ללא פעולת האדם.

[ולהעיר, שבנוגע לנשים הנה מלכתחילה אין מקום לשאלה ששאל טורנוסרופוס את ר"ע: "אם הוא חפץ במילה (כיון ש"מאוסה היא הערלה"⁶⁸), למה אינו יוצא הולד מהול ממעי אמו"⁶⁹ — כיון שאכן "אשה כמאן דמהילא דמיא"].

ועד"ז בנוגע ל"יקר אלו תפילין" — שאע"פ שנשים פטורות מתפילין⁷⁰, הרי חלק ממצות תפילין הו"ע שעבוד הלב והמוח (כנ"ל ס"ב), וחלק זה ישנו גם אצל נשים. ועאכ"כ ע"ז שהנשים מסייעות לאנשים בנוגע למצות תפילין — ע"ד דברי הגמרא במסכת ברכות⁷¹: "נשים במאי זכיין .. באתנווי גברייהו כי רבנן ונטריין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן", שע"ז יש להם חלק בלימוד התורה (ובמדה מסויימת — עוד יותר מאשר הזכרים), ועד"ז מובן בנוגע ל"יקר אלו תפילין".

ונחזור להתחלת הענין — שמביאור הענין ד"ליהודים היתה אורה וגו'" בתושבע"פ, מובן, שאין זה ענין ששייך לימי הפורים בלבד; ההתחלה היתה אמנם בימי הפורים, שאז נעשו ענינים אלו באופן של חיות וקיום וקבלה מחדש, ומזה נמשך שקיום מצוות אלו יהי' באופן חדש לגמרי במשך כל השנה כולה.

(67) ע"ז כז, א.

(68) נדרים לא, ב (במשנה).

(69) תנחומא תוריע ה.

(70) קידושין לד, א.

(71) יז, א. וש"נ.

(64) ה, ד ואילך; ז, ב ואילך.

(65) ראה גם שיחת פורים הנ"ל סל"ט

(תו"מ שם ע' 143). וש"נ.

(66) ראה תו"מ חל"ב ס"ע 269 ואילך.

וש"נ.